

Erikoiskirjastojen neuvoston syyskokous

Aika: 9.12.2011 klo 12.30 - 16.00

Paikka: Liikennevirasto, auditorio, Opastinsilta 12 A 1, 00520 Helsinki

Läsnä: Osallistujalista, liite 1

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus

Erikoiskirjastojen neuvoston puheenjohtaja Eila Vainikka avasi kokouksen klo 12.30.

2. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Puheenjohtajaksi valittiin Eila Vainikka. Sihteeriksi valittiin Katja Mäkilä.

3. Pöytäkirjan tarkastajien ja mahdollisten ääntenlaskijoiden valinta

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Hanna Isoranta ja Jarmo Saarikko. Ääntenlaskijoiksi valittiin Sari Palén ja Samuli Kunttu.

4. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen esityslista.

5. Kansalliskirjaston verkkopalveluiden palvelut

Annu Jauhiainen Kansalliskirjastosta kertoi Kansalliskirjaston verkkopalveluiden palveluista. Hän keskittyi esityksessään palvelujen ohjausjärjestelmän uudistukseen ja rahoitukseen.

Asiakasohjauksen uudistamista keskustellaan eri kirjastosektoreiden kanssa.

Jauhiaiselle esitettiin kysymys, että onko ollut esillä se, että joko Kansalliskirjasto tai opetus- ja kulttuuriministeriö hakisi keskitetysti eri ministeriöltä rahoitusta Kansalliskirjaston verkkopalveluille erikoiskirjastojen osalta. Tämä siksi, koska kaikkien ministeriöiden sektoreilla on erikoiskirjastoja. Jauhiainen kertoi, että asia on ollut esillä, mutta tarkkaa tietoa asian etenemisestä ei ole. Jauhiainen lupasi selvittää tilanteen.

Jauhiaisen esitys on pöytäkirjan liite 6.

6. Julkaisuarkisto ja uusi kirjastojärjestelmä

Julkaisuarkisto

Jyrki Ilva Kansalliskirjastosta kertoi Kansalliskirjaston julkaisuarkistopalveluista. Kansalliskirjasto ylläpitää ja kehittää kahta digitaalisten aineistojen hallintajärjestelmää. Doria sisältää yliopistojen ja tutkimuslaitosten aineistoja sekä Kansalliskirjaston omia digitoituja kokoelmia. Theseus puolestaan sisältää ammattikorkeakoulujen aineistoja. Molemmat palvelut perustuvat avoimen lähdekoodin DSpace-järjestelmään. Työnjako Kansalliskirjaston ja asiakasorganisaatioiden välillä toimii siten, että Kansalliskirjasto vastaa yhteisestä teknisestä infrastruktuurista, kun taas korkeakoulut ja tutkimuslaitokset vastaavat järjestelmään tallennettavien kokoelmiensa sisällöstä ja hallinnoinnista.

Ilvan esitys on pöytäkirjan liite 8.

Uusi kirjastojärjestelmä

Tommi Jauhiainen Kansalliskirjastosta kertoi uuden kirjastojärjestelmän valmisteluryhmän työstä. Tässä vaiheessa ryhmä kartoittaa järjestelmään liittyvät nykyiset ja lähitulevaisuuden tarpeet sekä mahdollisuudet niiden täyttämiseen. Valmisteluryhmän tehtävänä on laatia uutta kirjastojärjestelmää koskeva projektisuunnitelma. Hanke on kaikkien kirjastosektoreiden yhteinen.

Erikoiskirjastojen neuvostosta valmisteluryhmässä ovat Eila Vainikka (Suomen Kuntaliiton kirjasto) ja Marja Hirvikallio (Tilastokirjasto). Erikoiskirjastojen neuvoston työvaliokunta on mukana hankkeen ohjausryhmässä.

Valmistelua tekee 10 työryhmää:

- Työryhmä 1: Aineiston kuvailu ja kokoelmien hallinta
- Työryhmä 2: Aineiston käyttö, lainaus ja kaukopalvelu
- Työryhmä 3: Monografioiden hankinta ja kokoelmien hallinta
- Työryhmä 4: Kausijulkaisujen ja e-aineistojen hankinta sekä elinkaaren hallinta
- Työryhmä 5: Hallinnolliset järjestelmät ja rajapinnat muihin järjestelmiin
- Työryhmä 6: Arkkitehtuurien koonti ja muiden työryhmien koordinointi
- Työryhmä 7: Strategisen tahtotilan määrittäminen ja riskianalyysi
- Työryhmä 8: Kustannus-hyöty analyysi/laskelma
- Työryhmä 9: Hallintomalli, juridiset kysymykset ja rahoitusratkaisu
- Työryhmän 10: Tilastointi

Erikoiskirjastosta edustajat työryhmissä ovat:

- Työryhmä 2: Ari Kotonen (Varastokirjasto) ja Pirjo Vuorio (THL)
- Työryhmä 4: Tiina Tuomaala (Tilastokirjasto)
- Työryhmä 5: Eila Vainikka
- Työryhmä 7: Eila Vainikka

Työryhmiin tarvitaan lisää erikoiskirjastojen edustajia. Halukkaat voivat ilmoittautua Eila Vainikalle tai valmisteluryhmän sihteeri Lassi Lagerille (lassi.lager@helsinki.fi).

Uuden kirjastojärjestelmän valmistelua voi seurata täällä:
<https://wiki.helsinki.fi/display/UKJValmistelu/Home>

Jauhaisen esitys on pöytäkirjan liite 7.

7. LM Tietopalveluiden ratkaisut ostoyhteenliittymille, case: erikoiskirjastot

Aleksi Tykkä LM Tietopalveluista hahmotteli erikoiskirjastojen mahdollisuuksia muodostaa ostoyhteenliittymiä ja konsortioita. Haasteena hän piti erikoiskirjastojen ja niiden aineistojen suurta keskinäistä eroavaisuutta.

Tykältä kysyttiin, olisiko LM Tietopalveluista apua tilanteeseen, jossa pitäisi tehdä sopimuksia sellaisten kustantajien kanssa, joita ei tavoiteta Hanselin puitesopimusten eikä FinElibin kautta. Tykkä kertoi, että LM Tietopalvelut käy neuvotteluita eräiden suurten kustantajien kanssa, jotka tähän asti ovat toimineet vain suoraan asiakkaiden kanssa. LM Tietopalvelut pyrkii lisäksi neuvottelemaan poikkeuksia asiakasorganisaationsa erityispiirteiden mukaan.

Tykin esitys on pöytäkirjan liite 4.

8. Kirjastotietokanta (Kirjastot.fi)

Matti Sarmela Helsingin kaupunginkirjaston Kirjastojen valtakunnalliset verkkopalvelut -osastolta kertoi kirjastotietokannasta, johon on tavoitteena saada kaikkien sektoreiden kirjastojen yhteys- ja palvelutiedot. Kirjastojen yhteystietoihin kerätään esim. koordinaatit, osoitteet, aineistotietokannat, aukioloajat, henkilökuntatiedot sekä palvelutietoja.

Kirjastotietokannasta on tarkoitus tehdä mobiiliversio niin, että ainakin pääkaupunkiseudun kirjastojen tiedot olisivat käytettävissä IFLA-konferenssin alkaessa elokuussa 2012.

Erikoiskirjastot voivat osallistua kirjastotietokannan pilotointiin joulukuusta 2011 alkaen. Päätettiin, että kaikki syyskokouksessa 2011 olleet kirjastot osallistuva pilotointiin. Sarmelalle toimitetaan kokouksen osallistujalista. Myös muut kirjastot voivat osallistua, ilmoittautua voi Sarmelalle (matti.sarmela@kirjastot.fi) tai Kirjastot.fi-toimitukseen (toimitus@kirjastot.fi).

Sarmelan esitys pöytäkirjan liite 5.

9. Kevätkokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin kevätkokouksen pöytäkirja.

10. Katsaus vuoden 2011 toimintaan

Toimintakatsaus 2011 on pöytäkirjan liite 2.

Päätettiin, että toimintakatsaukseen lisätään ne työryhmät edustajineen, joissa neuvosto on mukana. Jos listalta puuttuu työryhmiä, tieto niistä pyydetään ilmoittamaan Soile Hakoselle. Päätettiin lisätä katsaukseen myös linkki KirjastoWikissä olevaan työryhmäsivuun.

Päätettiin lisätä toimintakatsaukseen tämän hetkinen jäsenkirjastojen lukumäärä.

11. Toimintasuunnitelma 2012

Esityslistalle päätettiin lisätä kohdaksi 11. Toimintasuunnitelma 2012.

Toimintasuunnitelman 2012 luonnos on pöytäkirjan liite 3. Käytiin keskustelua toimintasuunnitelman kohdista seuraavasti:

1. Näkyvyyden ja vuorovaikutuksen lisääminen erikoiskirjastojen keskuudessa ja jäsenmäärän kasvattaminen

- Korostettiin jäsenvärväystä jokaisen omissa verkostoissa. Suusta suuhun - menetelmä toimii paremmin kuin yleiset kutsut.
- Uusia potentiaalisia jäseniä voisivat olla esim. sairaalakirjastot, ammattioppilaitosten kirjastot, koulukirjastot sekä yritysten tietopalvelut.
- IFLA:n konferenssin yhteydessä järjestettävä ylimääräinen tapaaminen sai kannatusta.

2. Näkyvyyden lisääminen ja verkostoituminen kirjastoverkon sisällä

- Toivottiin jäseniltä ideoita näkyvyyden ja verkostoitumisen kehittämiseen. Ideat voi toimittaa työvaliokunnalle.

3. Vuorovaikutuksen lisääminen erikoiskirjastojen näkökulmasta keskeisten tahojen kanssa

- Yhteydenotto työ- ja elinkeinoministeriöön sai kannatusta. Idean tavoitteena on saada kontakti henkilöön, joka vastaa ministeriössä kirjastoasioista. Vuoropuhelun kautta olisi mahdollista nostaa erikoiskirjastojen profiilia ja tunnustella mahdollisuuksia saada rahoitusta yhteisprojekteille.
- Tuotiin esille myös liikenne- ja viestintäministeriö mahdollisena yhteydenoton kohteena.

4. Tunnettuuden lisääminen muualla yhteiskunnassa

- Toivottiin neuvoston jäsenten artikkeleita alan lehtiin.
- Toivottiin tietoa neuvoston jäsenten kirjoittamista artikkeleista. Esitettiin, että em. artikkeleista voisi tiedottaa esim. Kirjastot.fi-palvelun uutispalstalla.
- Kirjastokaistalle voisi tarjota erikoiskirjastoihin liittyviä juttuideoita.

- Keskusteltiin siitä, painotetaanko nyt liikaa "erikoiskirjastoja". Pitäisikö painottaa enemmän tietopalvelupuolta, jotta neuvoston jäsenten monipuolinen osaaminen tulisi paremmin esille?

Päätettiin muuttaa kohtaa 4. seuraavasti: "Korostetaan erikoiskirjastojen ja tietopalvelujen merkitystä monipuolisena yhteiskunnallisessa ja muussa toiminnassa tarvittavan tiedon välittäjänä."

Hyväksyttiin toimintasuunnitelmaluonnos 2012 em. muutoksella kohtaan 4.

12. Ilmoitusasiat

Ei ilmoitusasioita.

13. Jäsenasiat

Jäsenen valinta työvaliokuntaan Silja Rekomaan tilalle

Silja Rekomaalle myönnettiin ero työvaliokunnan jäsenyydestä. Uudeksi työvaliokunnan jäseneksi valittiin Erna Marttila Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista.

Muut jäsenasiat

Todettiin, että jäseniksi ovat liittyneet vuonna 2011 FIMEA tietopalvelu (Jaana Piispanen) ja Kiasman tutkijakirjasto (Piia Pitkänen).

14. Sääntöjen täydentäminen

Neuvoston säännöt on luettavissa KirjastoWikissä.

Päätettiin muuttaa sääntöjen kohdan 3. teksti "kutakin toiminnassa mukana olevaa erikoiskirjastoa edustaa neuvostossa kirjastonjohtaja tai hänen määräämänsä edustaja" muotoon "... edustaa neuvostossa jäsenorganisaation valtuuttama edustaja".

Päätettiin lisätä sääntöjen kohtaan 3. teksti "jäsenorganisaation valtuuttaman edustajan lisäksi neuvoston kokouksiin ja muihin tapahtumiin voivat osallistua myös muut jäsenorganisaation kirjaston tai tietopalvelun henkilöstöön kuuluvat."

Päätettiin lisätä sääntöjen kohtaan 3. teksti "äänestystilanteessa kullakin jäsenorganisaatiolla on yksi ääni".

15. Muut asiat

Jarmo Saarikko kertoi LinkedIn-palvelussa olevista erikoiskirjastojen ryhmistä. Tällä hetkellä niitä on kolme: Erikoiskirjastot, joka on tarkoitettu kaikille erikoiskirjastolaisille sekä Erikoiskirjastojen neuvoston sekä neuvoston työvaliokunnan ryhmä, jotka ovat vain niiden jäsenille. Kaikkien ryhmien jäsenyys edellyttää ylläpitäjän hyväksyntää.

Keskusteltiin siitä, tarvitaanko sekä erikoiskirjastojen että neuvoston ryhmä. Päätettiin, että tarvitaan vain yksi ryhmä ja että neuvoston ryhmä lopetetaan. Työvaliokunnan ryhmä jatkaa entisellään. Saarikko tiedottaa asiasta.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

Kokouksen jälkeen oli mahdollisuus tutustua Liikenneviraston kirjastoon.

Liitteet

Liite 1. Osallistujalista

Liite 2. Katsaus toimintaan 2011

Liite 3. Luonnos toimintasuunnitelmaksi 2012

Liite 4. Aleksi Tykkä, LM Tietopalveluiden ratkaisut ostoyhteenliittymille

Liite 5. Matti Sarmela, Kirjastot.fi kirjastotietokanta

Liite 6. Annu Jauhiainen, Kirjastojen yhteiset palvelut

Liite 7. Tommi Jauhiainen, Uuden kirjastojärjestelmän valmisteluryhmästä

Liite 8. Jyrki Ilva, Kansalliskirjaston julkaisuarkistopalvelut